

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **Ing. J. F.**, zast. JUDr. Petrem Buluškem, advokátem se sídlem Palackého třída 223/5, Nymburk, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, č. j. 5 A 159/2019-77,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, č. j. 5 A 159/2019-77, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 10. 10. 2019, č. j. MHMP/2008478/2019, sp. zn. S-MHMP 1920682/2019, a rozhodnutí Úřadu městské části Praha 2, ze dne 27. 8. 2019, č. j. MCP2/312073/2019/OKT/Hru, ve znění opravného usnesení ze dne 10. 9. 2019, č. j. MCP2/322473/2019/OKT/Hru, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti 1000 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jeho zástupce JUDr. Petra Bulůška, advokáta se sídlem Palackého třída 223/5, Nymburk.
- IV. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanovenému zástupci v řízení o kasační stížnosti JUDr. Petru Bulůškovi **se určuje** částkou 4114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá v záhlaví uvedený rozsudek Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Tímto rozsudkem městský soud zamítl žalobu, kterou se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2019, č. j. MHMP/2008478/2019, sp. zn. S-MHMP 1920682/2019, jímž žalovaný zamítl odvolání stěžovatele a současně potvrdil rozhodnutí Úřadu městské části Praha 2 (dále též „ÚMČ Praha 2“ či „povinný subjekt“) ze dne 27. 8. 2019, č. j. MCP2/312073/2019/OKT/Hru, ve znění opravného usnesení ze dne 10. 9. 2019, č. j. MCP2/322473/2019/OKT/Hru, o odmítnutí žádosti stěžovatele podle § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“).

[2] Žádostí o informace ze dne 7. 6. 2019 stěžovatel požadoval poskytnutí profesního životopisu a podkladů, na jejichž základě byl zaměstnanec povinného subjektu Mgr. O. J. vybrán na pozici vedoucího odboru správních agend.

[3] Povinný subjekt ve svém odmítavém rozhodnutí – vydaném poté, co jeho první odmítavé rozhodnutí žalovaný zrušil a věc mu vrátil k novému projednání (neboť povinný subjekt neidentifikoval dotčenou osobu, neumožnil jí vyjádřit se k podané žádosti a ani jí své rozhodnutí neoznámil) – vyšel zejména z obsahu samotné žádosti a z vyjádření jmenovaného Mgr. J. Ten nesouhlasil s poskytnutím informací, protože jsou personálního charakteru a žalobci by posloužily jen jako podklad k dalším článkům obsahujícím osobní útoky vůči němu publikované již dříve na internetových stránkách www.k213.cz, a to v souvislosti s rozhodováním o přestupku stěžovatele, za který mu ÚMČ Praha 2 uložil pokutu 5000 Kč. Především šlo o článek ze dne 7. 6. 2019 nazvaný „Jana Černochová otevřená“, v němž se stěžovatel nevybíravě vyjadřoval jednak k samotnému rozhodnutí o přestupku, jednak k osobě Mgr. J., vedoucího odboru ÚMČ Praha 2, který toto rozhodnutí vydal, a dále pak k osobě starostky Jany Černochové. Ve zmíněném článku stěžovatel odkázal i na svůj předchozí článek ze dne 26. 4. 2019 nazvaný „Justiční mafii poznáte snadno“, v němž zveřejnil v plném znění protokol o vyjádření se k podkladům rozhodnutí ve věci přestupku, který byl se stěžovatelem sepsán téhož dne. Dle povinného subjektu tak bylo na místě aplikovat judikaturou akceptovaný faktický důvod odmítnutí žádosti z důvodu zákazu zneužití práva na informace. Cílem žádosti totiž nebyl výkon veřejné kontroly vůči činnosti správních orgánů, nýbrž snaha získat poklady pro další článek, v němž by stěžovatel napadal a snižoval odbornou úroveň uvedeného úředníka, o němž již na stránkách www.k213.cz napsal, že je „evidentní blbec“ a že „ho nezajímá smysl vlastní práce a výsledky“.

[4] Proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o informace podal stěžovatel odvolání. Žalovaný výše uvedeným rozhodnutím odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Podle jeho názoru se povinný subjekt s důvody pro odepření informace náležitě vypořádal, pokud uvedl, že informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi svých zaměstnanců na základě podaných žádostí standardně poskytuje, nicméně v daném případě vzal v úvahu předchozí jednání stěžovatele, z něhož dovodil, že cílem jeho žádosti je poškození osoby, které se požadovaná informace týká, případně starostky či dalších zaměstnanců ÚMČ Praha 2.

2. Rozhodnutí městského soudu

pokračování

[5] Rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou, v níž uvedl, že zneužitím práva nemůže být jeho prosté využití; podle stěžovatele má každý „*právo na veřejně poskytované informace, a takové jsou i všechny informace týkající se osobního profesního profilu zaměstnanců státního (městského) aparátu*“. Tyto informace nelze dle názoru stěžovatele zneužít, natož jejich prostým zveřejněním.

[6] Městský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

[7] V odůvodnění městský soud uvedl, že informace týkající se dosaženého vzdělání a odborné praxe Mgr. J. by bylo zásadně možné poskytnout, neboť jde o osobu zastávající v rámci veřejné správy rozhodovací pozici; odkázal zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2015, č. j. 8 As 12/2015-46, č. 3310/2015 Sb. NSS, z jehož závěrů významně vycházel, včetně toho, že informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi zaměstnanců veřejné správy spadají pod pojem „veřejná a úřední činnost“ obsažený v § 5 odst. 2 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále též „zákon o ochraně osobních údajů“), a že zájem na jejich poskytnutí obecně převažuje nad zájmem na ochraně soukromí dotčených osob. Je zde totiž dán zájem na transparentnosti a veřejné kontrole. V daném případě se ovšem o výkon veřejné kontroly nejedná, neboť městský soud ve shodě s žalovaným i povinným subjektem dospěl k závěru, že cílem žádosti stěžovatele bylo „zneužití“ požadovaných informací pro účely šikanózního jednání a dehonestace Mgr. J., s jehož rozhodnutím ve věci svého přestupku stěžovatel nebyl spokojen.

[8] Podle městského soudu je v tomto ohledu odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí postaveno na racionálních argumentech a má oporu ve správním spise – již ze samotného textu žádosti je zřejmý „popudlivý“ přístup stěžovatele k povinnému subjektu, jakož i k osobě Mgr. J. Tento přístup navíc potvrzují i dva články, které stěžovatel publikoval na internetu (www.k213.cz); tyto články, jejichž kopie povinný subjekt založil do spisu, jsou vedeny konfliktním a značně urážlivým způsobem, přičemž městský soud upozornil též na to, že stěžovatel zde zveřejnil jak fotografii Mgr. J. (bez jeho souhlasu), tak značně negativní komentář k jeho osobě, který byl namířen nejen vůči fyzickému vzhledu, nýbrž i proti duševním kvalitám a stěžovatel ho dokonce kromě častování vulgarismy doporučoval zařadit mezi členy „popravčí čtyř“.

[9] Proto městský soud uzavřel, že správní orgány dospěly ke správnému závěru stran nutnosti odmítnout žádost o informace na základě principu zákazu zneužití práva. Argument stěžovatele, že prosté zveřejnění informace o profesním profilu zaměstnance veřejné správy nelze zneužít, přitom městský soud odmítl jako nepodstatný s tím, že neposuzuje, jakým způsobem by mohlo ke zneužití, resp. šikanóznímu jednání dojít, ale zda za tímto účelem byla informace vyžádána.

3. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[10] Rozsudek městského soudu napadl stěžovatel kasační stížností z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Stěžovatel připomněl, že požadoval profesní

informace (životopis) ohledně zaměstnance ÚMČ Praha 2, který podle jeho názoru neodpovídal svojí kvalifikační pozici, kterou zastával a ve které se s ním stěžovatel setkal. Stěžovatel je přesvědčen, že na požadované informace má nárok, a argumentaci, že by je snad chtěl zneužít, odmítl jednak jako „věštění z koule“ (kterým se soudy zabývat nemají), jednak jako neopodstatněnou – pravdivých informací z profesního životopisu totiž podle jeho názoru nelze nijak zneužít. Tyto informace lze pouze zveřejnit, a pokud by měly negativní dopad na pověst dotyčného, pak to podle stěžovatele znamená jenom tolik, že *„informace byly a jsou takového charakteru, že se za ně dotyčný má právem stydět“*. To ovšem není vinou stěžovatele, který má právo na poskytnutí požadovaných informací. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek, stejně jako jemu předcházející správní rozhodnutí, zrušil a zároveň nařídil žalovanému, aby mu neprodleně požadované informace poskytl.

[11] Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Ve shodě s městským soudem poukázal na to, že účelem žádosti o informace nebyla veřejná kontrola, nýbrž veřejná dehonestace zaměstnance povinného subjektu. Podle žalovaného tedy odmítnutí žádosti o informace ob stojí, jakkoli stěžovatel tvrdí opak. A požaduje-li v kasační stížnosti též vydání informačního příkazu, upozornil žalovaný, že tento příkaz nelze adresovat jemu; požadované informace má k dispozici pouze povinný subjekt. Současně žalovaný poznamenal, že městský soud žalobu věcně posoudil a zamítl, tudíž není aplikovatelný důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského, resp. městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté NSS přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil přitom, zda rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k následujícímu závěru.

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] Nejvyšší správní soud předesílá, že posuzovaná kasační stížnost směřuje proti rozsudku městského soudu, jímž byla žaloba stěžovatele zamítnuta jako nedůvodná. V takovém případě nelze důvody kasační stížnosti podřadit pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., jak správně uvedl žalovaný. Stěžovatel nenapadá usnesení o odmítnutí žaloby nebo zastavení řízení, a proto jím označený důvod kasační stížnosti nemůže obstát. To ovšem věcnému posouzení kasační stížnosti nijak nebrání, neboť důležité není formální označení důvodu kasační stížnosti, ale její věcný obsah – a ten lze v daném případě podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a), resp. písm. b) s. ř. s. (srov. např. rozsudek NSS ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003-50, č. 161/2004 Sb. NSS, podle něhož není rozhodující, že stěžovatel sám své důvody nepodřadil k jednotlivým zákonným ustanovením či tak učinil nepřesně, nýbrž

pokračování

to, že z obsahu kasační stížnosti jsou její důvody seznatelné a odpovídají zákonným kasačním důvodům v § 103 odst. 1 s. ř. s.).

[15] Podstatou věci je nesouhlas stěžovatele s tím, že městský soud – s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti (obsah žádosti a přechází jednání stěžovatele) – dovodil zneužití práva a akceptoval ho jako důvod pro odmítnutí žádosti, kterou se stěžovatel dožadoval poskytnutí informací týkajících se osobních údajů.

[16] Důležitost ochrany osobních údajů není nutno podrobněji rozvádět. V daném kontextu postačí poukázat na to, že osobní údaje jsou součástí naší identity a jejich ochrana je žádoucí zejména z důvodu zachování soukromí každého jednotlivce. Právo na ochranu soukromí má základ v Listině základních práv a svobod (čl. 10) a dále je rozvíjeno zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (dále jen „zákon o zpracování osobních údajů“), který nahradil s účinností ode dne 24. 4. 2019 zákon o ochraně osobních údajů (č. 101/2000 Sb.). Zákon o zpracování osobních údajů – společně s doprovodným zákonem č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů – navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie, a sice nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) – angl. zkratka, s níž se lze v praxi běžně setkat, je GDPR (*General Data Protection Regulation*).

[17] Tato významná změna na poli ochrany osobních údajů se promítla také přímo do informačního zákona, který byl novelizován zmíněným doprovodným zákonem č. 111/2019 Sb., jímž s účinností od 24. 4. 2019 došlo kromě jiného k doplnění druhého odstavce do § 8a informačního zákona obsahujícího obecná pravidla pro poskytování informací týkajících se soukromí a osobních údajů. Dle § 8a informačního zákona, v rozhodném znění pro nyní posuzovanou věc, v níž jde o žádost ze dne 7. 6. 2019 (doručenou povinnému subjektu dne 14. 6. 2019, pozn. NSS), platilo následující (důraz přidán):

„(1) Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.

(2) Povinný subjekt poskytne osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.“

[18] Druhý odstavec citovaného ustanovení informačního zákona, který je ve vztahu speciality k odstavci prvnímu (vztahuje se výhradně na osobní údaje), jasně stanoví povinnému subjektu povinnost poskytnout osobní údaje o osobách podílejících se na chodu veřejné moci, mezi které je jistě možné zařadit i Mgr. O. J. jako vedoucího odboru správních agend ÚMČ Praha 2. V zásadě tedy platí, že v naznačeném rozsahu lze omezit právo na ochranu soukromí osoby podílející se na výkonu veřejné moci z důvodu uplatnění práva na informace, což ovšem není ničím novým. Nutno totiž připomenout, že § 8a odst. 2 informačního zákona má předobraz v § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů, jak vyplývá nejen z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2019 Sb. (sněmovní tisk č. 139/0, důvodová zpráva, II. zvláštní část, část patnáctá, k § 8a odst. 2, 8. volební období 2017-2021),

ale rovněž ze samotného textu už zrušeného § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů (důraz přidán):

*„(2) Správce může zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. Bez tohoto souhlasu je může zpracovávat,
f) pokud poskytuje osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.“*

[19] Právě z posledně citovaného ustanovení zákona o ochraně osobních údajů nesprávně vycházel městský soud, který shora popsanou změnu právní úpravy ochrany osobních údajů vůbec nezaznamenal. Městský soud napadený rozsudek založil na již zrušené právní normě a s ní související judikatuře, což nelze ignorovat, jakkoli to stěžovatel v kasační stížnosti nenamítal. Je totiž věcí správního soudu, a to ať již prvoinstančního nebo kasačního, aby vycházejí z obecné právní zásady, že „soud zná právo (*iura novit curia*)“, vždy z úřední povinnosti posoudil, zda právní norma, kterou chce použít, opravdu na věc dopadá; viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 Afs 51/2007-87, č. 1926/2009 Sb. NSS.

[20] V daném případě není žádných pochyb, že § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů v době podání žádosti o informace a rozhodování o ní již byl zrušen zákonem o zpracování osobních údajů (§ 67), a proto z něho nebylo možno vycházet. Na druhou stranu, jak již NSS uvedl výše, § 8a odst. 2 informačního zákona, který je pro posuzovanou věc relevantní, má svůj původ v § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů. Městský soud tak i přes použití nesprávné (zrušené) právní úpravy dospěl ke správnému závěru, podle něhož se informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi zaměstnanců veřejné správy zásadně (až na výjimky) poskytují, protože vypovídají o jejich „veřejné nebo úřední činnosti“. Nebylo tedy nutno napadený rozsudek rušit s tím, že městský soud na věc nesprávně použil zákon o ochraně osobních údajů [§ 5 odst. 2 písm. f)], nikoli informační zákon (§ 8a odst. 2), který na danou věc v rozhodnou dobu dopadal. Ani při užití informačního zákona by nebyl výchozí právní závěr městského soudu jiný a jako takový nemůže mít pro stěžovatele nepříznivé právní důsledky (shodně srov. zmíněné usnesení rozšířeného senátu č. j. 8 Afs 51/2007-87 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010, č. j. 1 As 34/2010-73, č. 2208/2011 Sb. NSS).

[21] Pro výsledek řízení je i při užití odpovídající právní úpravy podstatné, zda konkrétní skutkové okolnosti věci jsou takového rázu a intenzity, že odůvodňují použití principu zákazu zneužití práva jako důvodu pro odmítnutí žádosti o informace. Zneužití práva jako faktický důvod pro odmítnutí žádosti o informace opakovaně potvrdila relevantní judikatura Nejvyššího správního soudu; srov. např. rozsudky ze dne 27. 6. 2012, č. j. 9 Ans 7/2012-56, ze dne 25. 6. 2014, č. j. 6 As 68/2014-21, nebo ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS.

[22] Uvedená judikatura je založena na tom, že jakkoli je zákonodárcem zvolené pojetí práva na informace velmi široké (aby zaručilo možnost široké kontroly veřejné správy), může být i zneužitelné – a to tak, že ze strany žadatele o informace dochází k šikanóznímu výkonu práva na informace. Tento způsob výkonu práva pak nemůže požívat ochrany,

pokračování

neboť šikanující jej nevykonává s úmyslem kontrolovat veřejnou správu, nýbrž jej zneužívá k jinému účelu, jenž není v souladu se zamýšleným smyslem. Každou žádost je přitom nutno hodnotit individuálně a nelze ve vztahu ke konkrétnímu žadateli *a priori* konstatovat, že jeho žádost má charakter zneužití práva. Vyhodnocení určité žádosti jako zneužití práva, resp. žadatele jako osoby zneužívající subjektivní veřejné právo na informace nebývá snadné – je třeba zkoumat zejména kontext podané žádosti, včetně jejího obsahu, a další individuální skutkové okolnosti. Stanovení přesných pravidel je prakticky nemožné, nehledě na to, že by tím byl popřen smysl a samotná podstata institutu zákazu zneužití subjektivních práv; ten se z povahy věci musí vyznačovat jistou obsahovou pružností a dále – a to především – musí být chápán jako výjimka z pravidla.

[23] Zákaz zneužití práva je prostředkem *ultima ratio*, který lze aplikovat ve zcela výjimečných situacích. Může se jednat např. o šikanózní, urážlivé či útočné jednání, jímž by měl žadatel v úmyslu poškodit dotčenou osobu, anebo o kverulační či obstrukční jednání s cílem paralyzovat úřední činnost povinného subjektu; viz např. rozsudek NSS ze dne 5. 2. 2021, č. j. 5 As 370/2019-23, a tam citovanou judikaturu. Důvody naznačeného jednání mohou být různé a jedním z nich může být jistě i to, že se ze strany žadatele jedná o jakousi „odvetu“ v reakci na předcházející postup povinného subjektu; snahu mstít se zaměstnanci veřejné správy např. za vydané rozhodnutí tím, že si o něm žadatel (účastník jiného řízení) získává a poté příp. zveřejňuje informace.

[24] Právě tento „odvetný“ motiv povinný subjekt, potažmo žalovaný dovodil v případě stěžovatele, jehož žádost vyhodnotil jako zneužití práva. Na tuto žádost však lze nahlédnout i opačně, a to tak, že sleduje legitimní cíl, tj. kontrolu veřejné správy. Vždyť i sám stěžovatel – účastník přestupkového řízení, v němž mu byla uložena pokuta – naznačuje (a to nejen v kasační stížnosti), že nebyl spokojen s vedením přestupkového řízení a s výsledným rozhodnutím, které ve věci vydala příslušná součást ÚMČ Praha 2 vedená Mgr. O. J.

[25] K přestupkovému řízení v předloženém spisovém materiálu podrobnější informace nejsou, nicméně posouzení jeho zákonnosti v tomto řízení NSS stejně nepřisluší. K tomu jsou určeny primárně opravné prostředky; v tomto případě odvolání proti rozhodnutí o uložení pokuty za přestupek. Přesto jako určitý doprovodný prostředek nikoli nápravy, ale kontroly, nelze vyloučit žádost o informace, jejíž podání je zde zjevně motivováno negativní zkušeností stěžovatele (i když nutně subjektivní) s přestupkovým řízením vedeným povinným subjektem. Jde o součást kontroly činnosti veřejné správy v širším slova smyslu, kam spadá nepochybně i to, jakou praxi a vzdělání má zaměstnanec (navíc ve vedoucí pozici) podílející se na rozhodovací činnosti veřejné správy.

[26] K neposkytnutí těchto informací Nejvyšší správní soud nevidí žádný rozumný důvod. Nejde o nerespektování práva na ochranu soukromí, včetně ochrany osobních údajů – sama relevantní právní úprava výslovně stanoví, že jde-li o informace ohledně veřejné nebo úřední činnosti, tyto se zásadně poskytují; srov. výše citovaný § 8a odst. 2 informačního zákona. Již zákonodárce zde provedl poměření dotčených práv, tj. práva na soukromí a práva na informace, které ve svých důsledcích skrze získané informace umožňuje kontrolovat veřejnou správu a aktivně využívat svobodu projevu.

[27] Právo na informace je zahrnuto mezi politická práva a v Listině základních práv a svobod (čl. 17 odst. 1 a 5) je spjata se svobodou projevu. Pokud chce kdokoli veřejně vyjádřit svůj názor a vést veřejnou diskusi v rámci výkonu svobody projevu, potřebuje k tomu informace a ty nemusí být vždy volně dostupné. Ostatně proto o jejich poskytnutí požádal i stěžovatel, u něhož nelze konstatovat, že by jeho žádost a vůbec celý kontext věci nesouvisel s obsahem požadovaných informací, právě naopak.

[28] Z obsahu správních spisů plyne, že stěžovatel v průběhu svého přestupkového řízení na internetových stránkách www.k213.cz napsal stručný článek s názvem „*Justiční mafii poznáte snadno*“ a připojil k němu i protokol o svém vyjádření se k podkladům rozhodnutí ve věci přestupku proti občanskému soužití (§ 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích], z jehož obsahu lze usuzovat, že podstatou přestupkové věci byla „sprostá“ (zesměšňující nebo hrubě urážlivá) reakce stěžovatele na to, že mu Obvodní soud pro Prahu 2 nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Poté, co ÚMČ Praha 2 v přestupkové věci stěžovatele rozhodl (uložil mu pokutu 5000 Kč), požadoval stěžovatel, aby se k jeho případu – i k tomu, kdo v této věci rozhodoval – vyjádřila Jana Černochová jako tehdejší starostka městské části Praha 2, která to písemně odmítla prostřednictvím e-mailu ze dne 5. 6. 2019. Na to stěžovatel reagoval osobní návštěvou na ÚMČ Praha 2 hned následujícího dne 6. 6. 2019, kdy jednal mj. s tajemníkem úřadu a vedoucím odboru správních agend. Následně na uvedených internetových stránkách zveřejnil druhý, významně delší, článek ze dne 7. 6. 2019 nazvaný „*Jana Černochová otevřená*“ a podal žádost o informace z téhož dne. Tato žádost stěžovatele zjevně navazovala na jeho předchozí osobní jednání s tajemníkem, kterému ji také adresoval a s odkazem na informační zákon požadoval (důraz přidán):

„...poskytnutí profesního životopisu a podkladů, na jejichž základě byl vybrán k práci, kterou dělá (a na kterou jste Vy brdý) vedoucí odboru správních agend Mgr. O. J.“. Dále stěžovatel uvedl svoji adresu s tím, že „...všechny ostatní údaje, příslušné k podání takové žádosti, jsou Vám známy, nebo jsou obsahem spisu, o kterém jsme se mj. bavili, proto není třeba je znovu uvádět. Pokud hledáte lidi jako je J. a jste na ně brdý, dám Vám nezištně jeden typ: Zajedte si na Ruzyně, ne na letiště, ale pod ně, tam takových lidí chovají asi dva tisíce, jeden lepší než druhý, jistě si vyberete a skoro všichni mají společné to, že jsou urostlí, bezcitní hrubiáni, dohromady nic neumí, a přesto si myslí, že mají na rozum patent.“

[29] Jde-li o shora uvedené články, jejich obsah NSS nepovažuje za nutné citovat, a to nejen s ohledem na jejich rozsah (zejména druhého z nich), ale i obsah; ten se nevymyká sarkastickému až urážlivému tónu žádosti, který je jistě nevhodný, navíc v člancích i místy hanlivý a konfliktní, jak vyplývá z rekapitulace celé věci – viz výše výraz zpochybňující u vedoucího odboru ÚMČ Praha 2 dostatek úsudku („*evidentní blbec*“), a to i s ohledem na jeho vzhled (stěžovatel v článku ze dne 7. 6. 2019 zveřejnil i fotografii dotyčného úředníka, kterého označil jako „bodyguarda“ evokujícího myšlenku, „...jestli kromě přestupkového oddělení nezaložili na M. č. P - 2 také rovnou popravčí oddělení, přičemž zaměstnanec byl, asi pro nedostatek práce, právě přesunut“; podle stěžovatele se přitom na úřadě „*tradičně ctili jiné hodnoty než svaly, ovládané chabým rozumem*“).

[30] Naznačený způsob vedení veřejné diskuse Nejvyšší správní soud v žádném případě neschvaluje, přesto je přesvědčen, že stěžovatelem požadované informace ve vztahu

pokračování

k „profesnímu životopisu“ (tj. vzdělání a odborné praxi) nebylo možné neposkytnout. Je důležité poznamenat, že nejde o informace mající samy o sobě negativní informační obsah, jakkoli nelze vyloučit, že by mohly negativní konotaci získat např. tehdy, pokud by dosažené vzdělání a odborná praxe zcela zjevně neodpovídaly pozici, kterou zaměstnanec ve veřejné správě zastává. V takovém případě by však bylo na místě na danou skutečnost upozornit a v rámci kontroly ji podrobit veřejné diskusi; shodně srov. městským soudem odkazovaný rozsudek NSS č. j. 8 As 12/2015-46, bod 30, či rozsudek městského soudu ze dne 14. 5. 2019, č. j. 11 A 236/2018-35, č. 3914/2019 Sb. NSS.

[31] Požadované informace o vzdělání a odborné praxi vypovídají o základních předpokladech pro výkon úředních činností dotčených zaměstnanců povinného subjektu. Právě k ověření těchto předpokladů ve své podstatě směřoval svojí žádostí stěžovatel, byť tak činil nevhodným a konfrontačním způsobem, který je ovšem zejména jeho vizitkou – a to nejen po stránce obsahové, ale také gramatické (k tomu viz např. výraz „typ“ v podané žádosti, v níž je evidentně zamýšlen jako doporučení, a proto má být psán s měkkým i; „tip“). Podle NSS nelze v této souvislosti dělat arbitra veřejné diskuse a jakkoli lze mít zásadní pochybnosti o úrovni této diskuse, kterou již před podáním žádosti stěžovatel vedl a ke které by jistě mohly přispět i jím požadované informace (v tom lze s městským soudem i žalovaným souhlasit), nejedná se o případ zneužití práva.

[32] Jak již bylo uvedeno, zákaz zneužití práva je potřeba brát jako institut výjimečné povahy (*ultima ratio*), pro jehož aplikaci v posuzovaném případě není prostor. Součástí svobody je i svobodná diskuse, včetně kritiky. Příspěvky do veřejné debaty mohou ze své podstaty provokovat či kritizovat, mohou být také nekorektní, sarkastické, mohou být projeveny prostřednictvím satiry, ironie, nadsázky atp., přičemž vždy je u nich nutno jistého nadhledu, který by měl být vlastní i orgánům veřejné moci a jejich zaměstnancům; ti musejí unést veřejnou kritiku, jakož i to, že se adresát jimi vydaného rozhodnutí (zde stěžovatel) zajímá o jejich profesní kvalifikaci a další související podklady. Pokud přitom nadává, používá jízlivý tón, karikuje atd., ukazuje to primárně na jeho osobnost, nikoli dotyčného zaměstnance veřejné správy. A jde-li o zveřejnění jeho fotografie bez souhlasu v jednom z článků, na což poukázal městský soud, nelze nepřipomenout, že existují jiné adekvátní nástroje, jak vzniklou situaci řešit. V případě zásahu do osobnostních práv se lze domáhat odstranění fotografie, příp. omluvy nebo náhrady nemajetkové újmy cestou civilního soudu; obecnou zákonnou úpravu představuje § 84 a násl. občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.).

[33] V tomto ohledu tedy městský soud pochybil, pokud posoudil postup stěžovatele jako zneužití práva na informace, které dovozoval z obsahu žádosti stěžovatele a z jeho předchozího jednání, tedy veřejné kritiky v souvislosti s přestupkovým řízením, které s ním povinný subjekt vedl. Představa, že se z těchto důvodů veřejná správa „zapouzdří“ a odmítne poskytnout základní profesní informace svého zaměstnance, není udržitelná; povede jen k další kritice, pochybám a ve výsledku pak k popření základního smyslu práva na informace – transparentnosti a veřejné kontroly.

[34] Stručně shrnuto: pro odmítnutí žádosti o informace z důvodu zneužití práva nebyly dány dostatečně intenzivní skutkové okolnosti věci, u níž se NSS dále zabýval tím, zda přichází v úvahu postup podle § 16 odst. 5, resp. 6 informačního zákona (při úvaze o jeho aplikaci vychází soud z právní úpravy účinné v době jeho rozhodování; viz rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2018, č. j. 4 As 330/2018-57).

[35] Podle uvedeného ustanovení informačního zákona má správní soud nejen postavení soudu přezkumného, ale rovněž soudu nalézacího; tzn., že poté, co v rámci svého přezkumu zjistí nezákonnost napadeného rozhodnutí, má povinnost zkoumat existenci případných důvodů pro neposkytnutí informace a při zjištění, že neexistují, má nařídit povinnému subjektu požadované informace poskytnout (ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dní ode dne doručení rozsudku povinnému subjektu). Pravomoc uplatnit apelační princip a nařídit povinnému subjektu poskytnout informace má přitom nejen krajský, resp. městský soud, ale také Nejvyšší správní soud (shodně srov. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2013, č. j. 2 As 66/2013-25).

[36] Nejvyšší správní soud přesto v nyní souzené věci v souladu s § 16 odst. 6 informačního zákona nemohl postupovat, a žalovanému, resp. povinnému subjektu nenařídil požadované informace poskytnout. Důvody k tomuto postupu soud shledal hned dva. Za první, pokud jde o profesní životopis Mgr. O. J., který měl zdejší soud k dispozici (jako součást správního spisu v rámci složky označené jako „*podklady z personálního spisu*“), je potřeba uvést, že kromě informací o dosaženém vzdělání, praxi a odborných znalostech jmenovaného obsahoval jeho životopis též další informace např. o národnosti, věku, zájmech anebo zdravotním stavu, které s výkonem práce přímo nesouvisejí a je třeba je samostatně posoudit – tím spíše, že např. u zdravotního stavu jde o informaci spadající do zvláštní kategorie osobních údajů, jež jsou citlivé a zaslouží si zvýšenou ochranu (viz čl. 9 odst. 1 GDPR). Za druhé, jde-li o zbývající podklady k dotčené osobě (slovy stěžovatele podklady, „*na jejichž základě byl vybrán k práci, kterou dělá*“), u nich není zcela zřejmé, o jaké informace se má vlastně jednat; tzn., že bylo na místě nejprve stěžovatele v souladu s § 14 odst. 5 písm. b) informačního zákona vyzvat, jaké konkrétní informace požaduje (kromě profesního životopisu, který mu měl být bez dalšího poskytnut s výhradou některých dalších informací; viz výše).

[37] Vzhledem k těmto deficitům nebylo možno přistoupit k vydání tzv. informačního příkazu, který je rovněž exekucním titulem (a jako takový musí být vykonatelný, tj. přesně formulovaný) a kterého se výslovně v kasační stížnosti dovolával i stěžovatel – byť tak činil vůči žalovanému jako odvolacímu orgánu, což by ovšem bylo v rozporu se zákonem, protože soud nemůže nařídit poskytnutí informace jinému než povinnému subjektu (srov. rozsudek NSS ze dne 13. 4. 2011, č. j. 1 As 95/2010-240, č. 2351/2011 Sb. NSS).

5. Závěr a náklady řízení

[38] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnosti důvodnou, a proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu (výrok I.).

[39] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu, a pokud již v řízení před městským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí městského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.). V dané věci by městský soud – v souladu s vysloveným závazným právním názorem – neměl jinou možnost než zrušit rozhodnutí žalovaného, potažmo jemu předcházející rozhodnutí povinného subjektu. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám

pokračování

rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí povinného subjektu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení žalovanému (výrok II.).

[40] V dalším řízení je žalovaný, resp. povinný subjekt vázán výše vysloveným právním názorem zdejšího soudu, který lze stručně shrnout tak, že žádost stěžovatel nebylo možno odmítnout s odkazem na zákaz zneužití práva; současně však ani nebylo na místě vydat tzv. informační příkaz podle § 16 odst. 6 informačního zákona, jak bylo vysvětleno shora, a proto soud věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (jinou výrokovou možnost za dané situace ani neměl).

[41] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před městským soudem. Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a NSS rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s., pro část řízení ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel měl ve věci plný úspěch, proto mu podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přísluší vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení. Tyto náklady jsou tvořeny toliko částkou 1000 Kč za soudní poplatek za kasační stížnost (v řízení o žalobě byl stěžovatel plně osvobozen od soudních poplatků, v řízení o kasační stížnosti mu NSS toto osvobození odejmul a přiznal pouze částečné osvobození od soudních poplatků ve výši 80 %; soudní poplatek tak činil částku 1000 Kč, kterou stěžovatel k výzvě soudu zaplatil). Tuto částku je tedy žalovaný povinen zaplatit stěžovateli k rukám jeho zástupce JUDr. Petra Buluška, advokáta, ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok III.).

[42] Jmenovaný advokát byl stěžovateli v souvislosti s jeho osvobozením od soudních poplatků ustanoven jako zástupce pro řízení o kasační stížnosti usnesením NSS ze dne 5. 9. 2022, č. j. 5 As 91/2023-37. Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce v řízení učinil jeden úkon právní služby, a sice převzetí zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za tento úkon právní služby náleží zástupci stěžovatele odměna ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu] a dále náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se výše odměny a náhrady hotových výdajů zvyšuje o 714 Kč. Ustanovenému zástupci tak náleží celkem 4114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu NSS do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku (výrok IV.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **není** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 21. února 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu